

MAKTABGACHA TA'LIMNI TASHKIL ETISHNING ZAMONAVIY VA MILLIY MODELIGA AYRIM QARASHLAR

G`aniyeva Dildora Muqimovna¹

Tursunaliyeva Shaxlo²

¹Qo`qon davlat pedagogika instituti o`qituvchisi

² Qo`qon davlat pedagogika instituti

Maktabgacha ta'lim yo`nalishi 2-bosqich talabasi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.6621863>

Annotatsiya: Maqolada maktabgacha ta'limni tashkil etishning zamonaviy va milliy modeliga ayrim qarashlar va mulohazalar yoritilgan bo`lib, maktabgacha ta'lim muassasalari tizimini rivojlantirish, respublikamizda bolalarni maktabgacha ta'lim muassasalariga jalb etish, maktabga tayyorlash masalalari ta'lim sohasidagi davlat siyosatining ustuvor vazifalaridan biri deb qaralishi hamda barkamol avlodni tarbiyalash uchun, eng avvalo, qulay tashkiliy-hukukiy sharoitlar yaratilishi kerakligi ta`kidlab o`tiladi.

Kalit so`z va iboralar: Tashkiliy-hukukiy sharoitlar, islohotlar, strategik maqsadlar, konstitutsiyaviy huquq, pedagogik texnologiya va metodlar, defektolog-tarbiyachi.

Ilmiy kuzatish va tadqiqotlarda inson o`z hayoti davomida oladigan barcha ma'lumotning yetmish foizini besh yoshgacha bo`lgan davrda olib ulgurishi keltirilgan. Darhaqiqat, bu davrda inson bolasi dunyoni anglaydi, o`z ona tilini o`zlashtiradi, ota-ona, oila, mahalla, Vatanga mehri uyg`onadi, umri davomida oladigan bilimlarga zamin hozirlaydi. Bunda eng avvalo oila asosiy rol o`ynasa, maktabgacha ta'lim muassasasining hissasi ham bu borada muhim ahamiyat kasb etadi. SHu bois mamlakatimizda aynan maktabgacha ta'lim uzluksiz ta'lim tizimining ajralmas bo`lagiga, ta'bir joiz bo`lsa, uning debochasiga aylangan.

SHu ma'noda O`zbekistan Respublikasi Prezidentining 2016 yil 30 dekabr kuni matbuotda e`lon qilingan "2017-2021 yillarda maktabgacha ta'lim tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari trtrisida"gi karori ushbu tizim faoliyatini yangi boskichga kutarish, soxani bugungi kun talablari darajasida modernizatsiya kilishga xizmat kilishi shubxasiz. Albatta, mazkur masalaga e`tibor kecha yoki bugun paydo bulib kolgani yuk. Ortga nazar tashlaydigan bulsak, utgan 25 yillik mustakillik davrida Birinchi Prezidentimiz Islom Karimov raxnamoligida mamlakatimizda ta'limni tubdan islox kilishning muxim boskichlari amalga oshirilib, moxiyatan xech kaysi bir davlatda mavjud bulmagan uzluksiz ta'lim tizimi shakllantirildi. YA'ni, yosh avlodning maktabgacha ta'lim muassasalaridan to oliy ta'lingacha bulgan uzluksiz bilim

olishlari, kasb urganishi uchun shart- sharoitlar yaratish davlat siyosatining ustuvor yunalishiga aylandi.

Bu borada, ayniksa, maktabgacha ta'lim muassasalari tizimini rivojlantirish, bolalarni maktabgacha ta'lim muassasalariga jalb etish, maktabga tayyorlash masalalari ta'lim soxasidagi davlat siyosatining ustuvor vazifalaridan biri deb karaldi. Mamlakatimizda barkamol avlodni tarbiyalash uchun, eng avvalo, kulay tashkiliy-xukukiy sharoitlar yaratildi. Prezidentimiz SH.Mirziyoev tomonidan mazkur soxadagi isloxotlar izchil davom ettirilib, maktabgacha ta'lim muassasalari tarmogini xozirgi zamon talablari va standartlari asosida rivojlantirish, ularni rekonstruksiya va modernizatsiya kilishga karatilayotgan e'tibor zamirida xam kelajagimiz egalarining xech kimdan kam bulmay ulgayishlari xamda buyuk ajdodlarga munosib voris bulib voyaga etishlarini ta'minlashdek ezgu maksad mujassam.Jumladan, davlatimiz raxbarining karori bilan tasdiklangan Maktabgacha ta'lim tizimini yanada takomillashtirish buyicha 2017-2021 yillarga muljallangan dasturda keng kulamli strategik maksadlar, muxim vazifalar belgilangani bilan axamiyatlidir. Xususan, xujjatda bugungi kundagi xayotiy talab va extiyojlar, soxada echimini kutayotgan masalalar xamda xali ishga solinmagan imkoniyatlar xisobga olinganligi barchamizni kuvontiradi.Ayniksa, kelgusi besh yillikda 2200 ta maktabgacha ta'lim muassasasining moddiy-texnika bazasini mustaxkamlash, jumladan, kishlok axoli punktlarida yangi maktabgacha ta'lim muassasalarini kurish, ularni zamonaviy talablarga javob beradigan inventar, uskunalar, ukuv-metodik kullannmalar, multimedia resurslari bilan ta'minlash xamda ushbu maksadlar uchun jami 2,2 trillion sum mablag ajratilishi kuzda tutilayotgani ushbu karor uz ichiga nechoglik keng kulamli vazifalarni kamraganligini kursatadi. Xdkikatdan xam, bugungi kunda kishlok joylarida maktabgacha ta'lim muassasalari sonini keskin oshirish zarurati kurinmokda. Ayrim kishlok sharoitida yashaydigan yosh onalar uchun bolalar bogchasi masalasi xayotiy extiyojga aylangan. Albatta, bu extiyoj bejiz emas. Maktabgacha ta'lim muassasalari, birinchidan, maktab yoshiga kadar bulgan bolalarning umumiy savodini chikarish, bolalarda Vatanni sevish, u bilan gururlanish xissini uytotish, Konstitutsiyani urgatish, dunyokarashini kengaytirish imkonini berayotgan bulsa, ikkinchidan, yosh bolali onalarning mexnat kilishga oid konstitutsiyaviy xukukini ruyobga chikarishga xam xizmat kiladi. Kolaversa, xududlarda namunaviy loyixalar asosida barpo etilayotgan yangi uy-joy massivlarida yosh oilalar farzandlari uchun bolalar bogchalari sonini kupaytirish zarurati paydo bulmokda.

Qarorga muvofik, ayni shu maksadda joylarda xorijiy tajribadan va mamlakatimizning iklim sharoitlaridan kelib chikkan xolda, namunaviy loyixa

asosida 70 va 120 urinli 50 ta zamonaviy maktabgacha ta'lim muassasalarining bunyod etish xamda mavjud muassasalarning 1167 tasini rekonstruksiya qilish, 983 tasini mukammal ta'mirlash orkali kengaytirish nazarda tutilmokda. Bu orkali bolalarning maktabgacha ta'limga kamrovini 1,5 barobar oshirishga erishiladi. SHu bilan birga, karorga kura kishlok joylardagi maktabgacha ta'lim muassasalarida ota-onalar badal tulovini 30 foizgacha kamaytirish nazarda tutilayotgani kam ta'minlangan va kup bolali oilalar uchun engillik yaratadi. Albatta, bu boradagi isloxotlar samarasini soxa talablariga tulik javob bera oladigan kadrlarsiz tasavvur etish kiyin. SHu sababli tizimdagi pedagog xodimlar maxoratini ilgor usullar orkali muntazam oshirib borish mexanizmini yaratish, axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini ta'lim-tarbiya jarayoniga keng tatbik etgan xolda, uzluksiz metodik xizmat kursatish ishlarini takomillashtirish masalasi xam dolzarb sanaladi. Ayni shu omillarni inobatga olgan xolda karorda maktabgacha ta'lim muassasalari uchun pedagog kadrlarni tayyorlash va malakasini oshirish ukuv reja va dasturlarini zamonaviy pedagogik texnologiya va metodlarni inobatga olgan xolda takomillashtirish vazifasi belgilangani ayni muddaodir. CHunki, biz uz oldimizga farzandlarimizning xar tomonlama intellektual, axlokiy, estetik va jismoniy rivojlanishi uchun zarur shart-sharoitlar yaratish maksadini kuygan ekanmiz, shubxasiz, pedagog-tarbiyachilarning malakasini oshirish borasidagi mavjud tajribalarni zamonaviy talablar darajasida takomillashtirishimiz zarur. SHu bilan birga, maktabgacha ta'lim muassasalarini psixolog, defektolog kabi mutaxassislar bilan ta'minlash xam bugungi kun talabidir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

- 1.Фарберман Б. Илғор педагогик технологиялар.-Т.: «Фан», 2000 й.
- 2.Йўлдошев Ж.Г., Усмонов С.А. Педагогик технология асослари: - Т.: «Тарбиячи», 2004 й.
- 3.Толипова Ж.О. Педагогик технологиялар-дўстона муҳит яратиш омили. - Т.: ЮНИСЕФ, 2005 й.
- 4Толипов У .1С, Усмонбоева М. Педагогик технологияларнинг татбиқий асослари (ўқув қўлланма).-Т.:«Фан» нашриёти,2006 й.
- 5.. Мирзиев Ш.М. “2017-2021-йилларда мактабгача таълим тизимини яна такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарори. Т.:-2016й. 2 декабр.
6. Н. Қаямова. Мактабгача педагогика. Т.: ТДПУ 2017йил